[illegible]

[illegible]

128[illegible]

8977

[illegible]

1

శ్రీరస్తు.

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ప్రయోగము.

(సమగ్ర కారికా సమేతము)

ఇయ్యది

కొమ్ములూరు గ్రామ వాస్తవ్యులగు,
బొడ్డపాటి నరసయ్య శాస్త్రులవారి జ్యేష్ఠపుత్రుడగు
విశ్వనాథశాస్త్రి వారి కనిష్ఠపుత్రుడగు బ్రహ్మన్నశాస్త్రి
అనువాదిత తర్పణలతో వ్రాయబడి

వేదశాస్త్రగామి వాస్తవ్యులగు
మహారాజశ్రీ చిత్తలూరి శంకరలింగస్వామి రాయపంతులుగారి కుమారులు
సుబ్బారావు పంతులుగారి
ప్రేరణముచే

ముద్రణ కూర్పు 1000 ప్రతులు.

కాకినాడ.

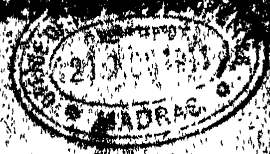
విద్యావిలాస ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపించి ప్రకటింపబడియె.

1911

శ్రీనల్లభాంగ్రసేనగసీమహానంచరీకః । శ్రీచిత్తలూరివరవంశసుధాబ్ధి చంద్రః । శ్రీసుబ్బరావు మహనీయశుభాభిధానః । జీయాచ్చిరంసుగుణవచ్యుతపాదయుక్తః ॥

వెల ౪ అణాలు

శ్రీరస్తు

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ప్రయోగః

1 పురాణాచమనం.

ఓం కేశవాయ స్వాహా ... ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః ॥

2 శ్రుత్యాచమనం.

ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం స్వాహా । ఓం భర్గో దేవస్య ధీమహి స్వాహా । ఓం ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ స్వాహా । ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । ఓం తాన ఊర్జే దధాతన । ఓం మహేరణాయ చక్షసే । ఓం యో వశ్శివతమో రసః । ఓం తస్య భాజయతేహ నః । ఓం ఉశతీరివ మాతరః ఓం తస్మా అరంగమామ వః । ఓం యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఓం ఆపో జనయథా చ నః ఓం భూః । ఓం భువః । ఓం స్వః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓం సత్యం । ఓం ఆపః । ఓం జ్యోతిః । ఓం రసః । ఓం అమృతం బ్రహ్మ । ఓం భూర్భువస్స్వరోం ॥

3 భూశుద్ధ్యాదికం

పృథివ్యాః ... ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ । శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయః । ధర్మపత్నీ సమేతోహం । శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య ధర్మపత్నీ సమేతస్య మమ । క్షేమస్థైర్య విజయాభయాయు

రాణోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం। ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం। సమస్తపాపక్షయార్థం। స్వాధ్యాయవిస్మరణార్థం। సూత్రోక్తదేవతాఉద్దిశ్య। సూత్రోక్తదేవతాప్రీత్యర్థం। దేవఋష్యాచార్యపితౄనుద్దిశ్య। దేవఋష్యాచార్యపితృప్రీత్యర్థం। స్వాధ్యాయాధ్యయనాత్మకనిత్యబ్రహ్మయజ్ఞేనయక్ష్యే ॥

4 స్మృత్యాచమనం.

త్రిరాచమ్యద్విజః పూర్వంద్విర్మార్జనమథాచరేత్ । ఉపస్పృశేత్సవ్యపాణిం పాదౌచప్రోక్షయేత్తతః । శిరసిచక్షుషీతథానాసాయాంశ్రోత్రదేశకే హృదయేచతథా మూర్ధ్ని ప్రోక్షణం సమ్యగాచరేత్ । అత్రప్రణవేన త్రిరాచామేదిత్యాశ్వలాయనోక్తిః ॥

5 ఉపవేశనం,

దక్షిణోత్తరౌపాణీ పాణీ పవిత్రవంతౌ సంధాయ ॥

6 ప్రణవాదిపూర్వక గాయత్రీపఠనం

బ్రహ్మయజ్ఞాత్పూర్వభావిన్యాం గాయత్రీం సావిత్రీం సవ్యాహృతికాం సకృత్ప్రణవాం పఠేద్వర్చసః । ఋక్ఛః కరిష్యే ॥ ప్రణవస్య పరబ్రహ్మఋషిః పరమాత్మాదేవతా-దైవీగాయత్రీఛందః । వ్యాహృతీనాం విశ్వామిత్రగౌతమహాత్రేయాఋషయః । అగ్నివాయుసూర్యాదేవతాః గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుప్ఛందాంసి । గాయత్ర్యాః । విశ్వామిత్రఋషిః । సవితాదేవతా । గాయత్రీ ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞే వినియోగః । ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం । ఓంభువః । భర్గోదేవస్యధీమహి । ఓంస్వః । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ఓంభువః । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంస్వః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

7 బ్రహ్మయజ్ఞః

అగ్నిమీళేపనమధుచ్ఛందాఅగ్నిర్గాయత్రీ । బ్రహ్మయజ్ఞేపవినియోగః । ఓంఅగ్నిమీళేపురోహితంయజ్ఞస్యదేవమృత్విజం । హోతారంరత్నధాతమం । అగ్నిః పూర్వేభిరృషిభిరీడ్యోనూతనైరుత ।సదేవాం ఏహవక్షతి ॥ అగ్నినారయిమశ్నవత్పోషమేవదివేదివే । యశసంవీరవత్తమం ॥ అగ్నేయం యజ్ఞమధ్వరం విశ్వతః పరిభూరసి । సఇద్దేవేషుగచ్ఛతి। అగ్నిర్హోతాకవిక్రతుస్సత్యశ్చిత్రశ్రవ స్తమః । దేవోదేవేభిరాగమత్ ॥ యదంగదా శుషేత్వమగ్నే భద్రంకరిష్యసి । తవేత్తత్సత్యమంగిరః ॥ ఉపత్వాగ్నేదివేదివేదోషావస్తర్ధియావయం। నమోభరంతఏమసి ॥ రాజంతమధ్వరాణాం గోపామృతస్యదీదివిం । వర్ధమానంస్వేదమే ॥ సనఃపితేవ సూనవేగ్నే సూపాయనోభవ । సచస్వానస్స్వస్తయే ॥ ఓంతరత్సమందీత్యస్యసూక్తస్య । అవత్సారఋషిః । పవమానసోమోదేవతా । గాయత్రీ ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంతరత్సమందీధావతి ధారాసుతస్యాంధసః। తరత్సమందీధావతి। ఉస్రావేదవసూనాం మర్త్యస్యదేవ్యవసః । తరత్సమందీధావతి ॥ ధ్వస్రయోః పురుషంత్యోరా సహస్రాణిదద్మహే ॥ తరత్సమందీధావతి ॥ ఆయయోస్త్రింశతంతనా సహస్రాణిచదద్మహే । తరత్సమందీధావతి ॥ జాతవేదసఇత్యస్య మంత్రస్య । మరీచిపుత్రః । కశ్యపఋషిః । జాతవేదా అగ్నిర్దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంజాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిదహాతివేదః సనఃపర్షదతిదుర్గాణి విశ్వానావేవసింధుందురితాత్యగ్నిః॥ త్ర్యంబకమిత్యస్యమంత్రస్యమైత్రావరుణోవసిష్ఠఋషిఃత్ర్యంబకోదేవతా । అనుష్టుప్ ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంత్ర్యంబకం యజామహేసుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ అథమహావ్రతం । ఏషపంథా ఏతత్కర్మ । అథాతస్సంహితాయా ఉపనిషత్ । విదామఘవన్విదా। మహావ్రతస్యపంచవింశతింసామిధేన్యః । అగ్నిర్వైదేవానా మవమోవిష్ణుఃపరమః । అథైతస్యసమామ్నాయస్య। ఇషేత్వోర్జేత్వా । భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః । బ్రహ్మసంధత్తంతన్మే

జిన్వతం | అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః | అగ్న ఆయాహి వీతయే | శంనో దేవీరభిష్టయే | సమామ్నాయ స్సమామ్నాతః | వృద్ధి రాదైచ్ | మయరసతజభనలగసమ్మితం | అథశిక్షాంప్రవక్ష్యామి | పంచసంవత్సరమయం | గాః-గ్మా-జ్మా-క్ష్మా | అథాతోధర్మజిజ్ఞాసా | అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ తచ్ఛంయోరిత్యస్య శంయుర్ఋషిః - విశ్వేదేవా దేవతాః-శక్వరీఛందః | బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః | ఓం తచ్ఛంయోరావృణీమహే గాతుం యజ్ఞాయ గాతుం యజ్ఞపతయే దైవీస్వస్తిరస్తునస్స్వస్తిర్మానుషేభ్యః | ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం శంనో అస్తుద్విపదే శం చతుష్పదే॥ ఓం నమోబ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః | నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమోవిష్ణవే మహతే కరోమి॥ ఇతిత్రిః | ఓం | ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఇతిబ్రహ్మయజ్ఞవిధిః॥

8 తర్పణసంకల్పః

ప్రాణానాయమ్య- దేశకాలౌసంకీర్త్య- శ్రీమాన్ - గోత్రః- నామధేయః- ధర్మపత్నీసమేతోహం | శ్రీమతః- గోత్రస్య- నామధేయస్య - ధర్మపత్నీసమేతస్య- మమ- క్షేమస్థైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం | ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం | సమస్తపాపక్షయార్థం స్వాధ్యాయ ప్రీత్యర్థం - సూత్రోక్త దేవతా ఉద్దిశ్య- సూత్రోక్త దేవత ప్రీత్యర్థం | దేవఋష్యాచార్యపిత్రాను ద్దిశ్య | దేవఋష్యాచార్యపితృప్రీత్యర్థం-మయాకృత బ్రహ్మయజ్ఞాంగత్వేన | దేవఋష్యాచార్య పితృతర్పణం కరిష్యే॥

9 దేవతర్పణం.

దేవతాస్తర్పయతి | అగ్నిస్తృప్యతు | విష్ణుస్తృప్యతు | ప్రజాపతిస్తృప్యతు | బ్రహ్మతృప్యతు | వేదాస్తృప్యంతు | దేవాస్తృప్యంతు | ఋషయస్తృప్యంతు| సర్వాణిఛందాంసితృప్యంతు|ఓంకారస్తృప్యతు|వషట్కారస్తృప్యతు | వ్యాహృతయస్తృప్యంతు | సావిత్రీతృప్యతు | యజ్ఞాస్తృప్యంతు | ద్యావా పృథివ్యౌతృప్యేతాం | అంతరిక్షంతృప్యతు | అహోరా

శాస్త్రాణి తృప్యంతు । సాంఖ్యాని తృప్యంతు । సిద్ధాంతాస్తృప్యంతు । సముద్రాస్తృప్యంతు । నద్యస్తృప్యంతు । గిరయస్తృప్యంతు । క్షేత్రౌషధివనస్పతి గంధర్వాప్సరసస్తృప్యంతు । నాగాస్తృప్యంతు । వయాంసి తృప్యంతు । గావస్తృప్యంతు । సాధ్యాస్తృప్యంతు । విప్రాస్తృప్యంతు । యక్షాస్తృప్యంతు । రక్షాంసి తృప్యంతు । భూతాని తృప్యంతు । ఏవమంతాని తృప్యంతు ॥

10 ఋషితర్పణం.

అథఋషయః । శతర్చినస్తృప్యంతు । మాధ్యమాస్తృప్యంతు । గృత్సమదస్తృప్యతు । విశ్వామిత్రస్తృప్యతు । వామదేవస్తృప్యతు । అత్రిస్తృప్యతు । భరద్వాజస్తృప్యతు । వసిష్ఠస్తృప్యతు । ప్రగాథాస్తృప్యంతు । పావమాన్యస్తృప్యంతు । క్షుద్రసూక్తాస్తృప్యంతు । మహాసూక్తాస్తృప్యంతు ॥

11 సనకాదితర్పణం.

సనకస్తృప్యతు । సనందనస్తృప్యతు । సనాతనస్తృప్యతు । సనత్కుమారస్తృప్యతు । కపిలస్తృప్యతు । ఆసురిస్తృప్యతు । వోఢుస్తృప్యతు । పంచశిఖస్తృప్యతు ॥

12 సుమంత్వాదితర్పణం.

(ఆచార్యతర్పణం)

ప్రాచీనావీతీ । సుమంతుజైమిని వైశంపాయన పైలసూత్ర భాష్య భారతమహాభారత ధర్మాచార్యాస్తృప్యంతు । జానంతి బాహవి గార్గ్య గౌతమశాకల్య బాభ్రవ్య మాండవ్య మాండూకేయాస్తృప్యంతు । గార్గీ వాచక్నవీ తృప్యతు । వడవాప్రాతిథేయీ తృప్యతు । సులభామైత్రేయీ తృప్యతు । కహోళం తర్పయామి । కౌషీతకం తర్పయామి । మహాకౌషీతకం తర్పయామి । పైంగ్యం తర్పయామి । మహాపైంగ్యం తర్పయామి ।

సుయజ్ఞంతర్పయామి । సాంఖ్యాయనంతర్పయామి । ఐతరేయంతర్పయామి । మహైతరేయంతర్పయామి । శాకలంతర్పయామి । బాష్కలంతర్పయామి । సుజాతవక్త్రింతర్పయామి । ఔదవాహింతర్పయామి । మహౌదవాహింతర్పయామి । సౌజామింతర్పయామి । శౌనకంతర్పయామి । ఆశ్వలాయనంతర్పయామి । యేచాస్యే ఆచార్యాస్తే సర్వేతృప్యంతు ॥

13 (అదివ్య) పితృతర్పణం.

మృతపితృకశ్చేత్కుర్యాత్

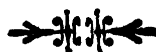
ప్రాచీనావీతీ । ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ । ప్రాచీనావీతీ । అస్మత్పితౄనుద్దిశ్య । అస్మత్పితృప్రీత్యర్థం - అస్మత్పితృతర్పణంకరిష్యే॥ పితరం- శర్మాణం- గోత్రం- వసురూపం - స్వధానమస్తర్పయామి॥ ఇతిప్రకారేణ "ఆగాంపితాంశ్రధానస్తే,, త్యాదిశ్లోకోక్తాన్ సర్వాంస్తర్పయేత్ ॥

14 ధర్మాంజలిః

ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం దేవర్షి పితృమానవాః । తృప్యంతు పితరస్సర్వేమాతృమాతామహాదయః । అతీతకులకోటీనాం సప్తద్వీపనివాసినాం ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకా దిదమస్తుతిలోదకం ॥ ఇతిధర్మాంజలిందద్యాత్ ॥

15 వస్త్రనిష్పీడనం.

యేకేచాస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్ణంతు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకం ॥ ఇతి వస్త్రంనిష్పీడ్య। ద్విరాచమ్య । తిలకం బిభృయాత్ ॥ తతో మాధ్యాహ్నిక సంధ్యావందనం కుర్యాత్॥ ఇతిబ్రహ్మయజ్ఞతర్పణయోః ప్రయోగః॥

శ్రీరస్తు

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ధర్మాః

1 బ్రహ్మయజ్ఞలక్షణం.

తత్స్వరూప మాహాశ్వలాయనః ॥ సూ ॥ యత్స్వాధ్యాయమధీతే స బ్రహ్మయజ్ఞః ॥ ఇతి ॥ తచ్చాధ్యయనం స్వశాఖామంత్రాణామేవ । తదుక్తం లింగపురాణే । స్వశాఖాధ్యయనం విప్రబ్రహ్మయజ్ఞవిధౌస్మృతం । ఇతి ॥

2 బ్రహ్మయజ్ఞప్రారంభః

ఉపనీతేనకర్తవ్యం సాయంసంధ్యాద్యుపాసనం । ఆరభేద్బ్రహ్మయజ్ఞం తు మధ్యాహ్నేతుపరేహని ॥

3 సంసృష్టభ్రాతౄణాం బ్రహ్మయజ్ఞః

సంసృష్టాభ్రాతరః కుర్యుర్బ్రహ్మయజ్ఞంపృథక్పృథక్ ॥

4 బ్రహ్మయజ్ఞకాలః

1 ఆవర్తనేవగాహ్యాపః కుశపాణిస్తు బహ్వృచః । బ్రహ్మయజ్ఞం ప్రకుర్వీత సంధ్యాం మాధ్యాహ్నికీంతతః ॥ ఆవర్తనే=మధ్యాహ్నే ॥

2 తస్యకాలమాహాశ్వలాయనః ॥ ఉదితఆదిత్యే ఇతి । మధ్యందినేప్రబలమధీయీతేతిచ ॥ ఉదితఇత్యుదయకాలోనవివక్షితః । తస్యహోమకాలత్వాత్ । అతస్తదనంతరకాలఏవగ్రాహ్యః । తదాహబృహస్పతిః । నచార్వాక్తర్పణాత్కార్యః పశ్చాద్వాప్రాతరాహుతేః । వైశ్వదేవావసానేవానాన్యదర్థేవిభిద్యతే ॥ ప్రాతరాహుతేః పశ్చాత్తర్పణాత్పూర్వంకార్యఇత్యర్థః

ర్థః ॥ తర్పణాదనూ భ్యాహ్నే స్నానం త్వం మేవ్రో క్తం । ఏత దేవాభి
ప్రేత్య యాజ్ఞవల్క్యః । ఉపేయాదీశ్వరం చైవ యోగ క్షేమార్థసిద్ధయే
స్నాత్వా దేవాన్పితౄంశ్చైవ తర్పయేన్నర్చయేత్తథా ॥ ఇతి ॥ అలబ్ధస్య
లాభో యోగః ॥ స్థితస్య పరిపాలనం క్షేమః । ఈశ్వరం అప్రతిషిద్ధం ధనికం ।
అనేనధనార్జనరూపం ద్వితీయభాగకృత్యము క్తం భవతి । తదనంతరం స్నా
త్వేత్యుక్తత్వాన్మధ్యాహ్న కాలః ఫలితః ॥
3 ప్రాగూర్ధ్వం వా భవేదే తద్వైశ్వదేవాఖ్య కర్మణః॥

5 స్వాధ్యాయాధ్యయన నియమః

సూ॥ అథస్వాధ్యాయవిధిః ప్రాగ్వోదగ్వా గ్రామాన్నిష్క్రమ్యాపఆప్లు
త్య శుచౌ దేశే యజ్ఞోపవీత్యాచమ్యాక్లిన్నవాస సాదర్భాణాం మహదుపస్తీ
ర్య ప్రాక్కూలానాం తేషు ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్యోపస్థం కృత్వా దక్షిణోత్తరౌ పా
ణీ సంధాయ పవిత్రవంతౌ విజ్ఞాయతే అపాం వా ఏష ఓషధీనాం రసో యద్దర్భా
స్సరసమేవ తద్బ్రహ్మ కరోతి ద్యావాపృథివ్యోస్సంధిమీక్షమాణస్సంమీల్య
వా యథా వా యుక్తమాత్మానం మన్యేత తథా యుక్తోఽధీయీత స్వాధ్యాయం
పవిత్రవంతౌ కృత్వేత్యర్థః । పాదావపి దక్షిణోత్తరౌ కృత్వేత్యపి బోద్ధవ్యం ।
బ్రహ్మయజ్ఞమూలభూతశ్రుతౌ తథైవ ప్రతిపాదితత్వాత్ ॥

6 బ్రహ్మయజ్ఞదేశః

గ్రామాత్ప్రాచ్యాముదీచ్యాం వా యావాదికాస్యదనిందితా । ఆపోవ
గాహ్య శుస్నాయాదుపవీత్యేవ సద్ద్విజః । ధౌతశుక్లాంబరః కుర్యాత్కర్మా
గాచమనం తతః । దర్భాన్బహూన్ శుచౌ దేశే ప్రాగగ్రాంస్తాన్ స్తృణా
త్యథ ॥

7 స్నానం.

ఉత్తమంతు నదీస్నానం తటాకే మధ్యమం స్మృతం । కూపస్నానం తు సా
మాన్యం భాండస్నానం వృథా భవేత్ ॥ నదీం గంతుమశక్తశ్చేద్గృహే వా

స్నానమాచరేత్ । స్వయంచైవాధశ్శైశ్యైర్వాపు త్రైర్వోద్ధృతమాచరేత్ ॥ నద్యాదిషుస్నానవిధిరిపేధాదికం అస్మల్లిఖితేస్నానాదిప్రయోగగ్రంధే ద్రష్టవ్యం

8 వస్త్రధారణం.

అష్టహస్తంనవంశ్వేతంసదశంధౌతమంబరం । శుష్కంచధారయే ద్విద్వాన్ సర్వకర్మసుసాధనం ॥ స్నానం దానంజపంహోమం స్వాధ్యాయం పితృతర్పణం (పితృకర్మచ ఇతిపాఠాంతరం) నైకవస్త్రోద్విజః కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధభోజనసత్క్రియాః ॥ సదోపవీతవద్ధార్యంవాసస్సకలకర్మసు ॥ సహాయజ్ఞోపవీతేన బధ్నీయాచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ॥ వస్త్రధారణవిశేషః అస్మల్లిఖితే స్నానాదిప్రయోగ గ్రంధే ద్రష్టవ్యః ॥

9 ఉపవేశనం

దర్భేషూపవిశేత్కర్మణ్యత్ర ప్రాఙ్ముఖవసన్ ॥

10 ఆసననియమః

1 నకుర్యాదాసనస్థోవై బ్రహ్మయజ్ఞంకదాచన । ద్విజానామర్చనంచైవతద్వదాచమనక్రియాం ॥

2 కంబళేవాజినేపీఠే కుశాసనవినాసనే । నకుర్యాదుపవిష్టోవైబ్రహ్మయజ్ఞంద్విజార్చనం ॥

11 దర్భనియమః

ద్వౌదర్భౌదక్షిణేహస్తేవామేత్రీ నాసనేసకృత్ । ఉపవీతేశిఖాయాం చపాదమూలేసకృత్సకృత్ ॥

12 భూమేరశుచిత్వనిర్ణయః

కేశభస్మతుషాంగారకంటకాస్థిశిలాకలా । భవేన్మహీతలం యస్యాస్తృర్హి పాస్తరణంతతః ॥

13 ఉపస్థలక్షణం

1 కృత్వోపస్థకరేసవ్య ఉత్తానే ప్రాగ్గ్రాంగులౌ । పవిత్రే స్థాపయేదుక్షే ప్రాగగ్రే దక్షిణేనతు। న్యంచం ప్రాగంగులింతేనసందధ్యాద్దక్షిణంకరం॥ వా॥ సవ్యం పాణింప్రాగంగుళిముత్తానం విధాయతస్మిన్పవిత్రే ప్రాగగ్రే కృత్వా దక్షిణంపాణిం న్యంచం ప్రాగంగుళిం తేనసందధ్యాత్ ॥

2 ఆశ్వలాయనః॥ సవ్యస్యపాణేరంగుష్ఠ ప్రదేశిన్యోస్తుమధ్యగాః । దక్షిణస్యాంగుళీర్న్యస్య చతస్రోంగుష్ఠవర్జితాః । తథాసవ్యకరాంగుష్ఠం దక్షిణాంగుష్ఠవేష్టితం । సంబంధమేనంకుర్వీతోన్యస్సేద్దక్షిణస్థితః । వామంతు పాదయోర్జంఘుం దక్షిణం స్యాత్సుసుస్నతం । పాదేవామేన్యసేత్పాదం దక్షిణం స్యాదుపస్థకం॥

3 జంఘామూలేన్య సేద్వామే గుల్ఫం దక్షిణపాదతః । ప్రాగాసీనః కుశేష్వేనముపతిష్ఠన్తి వేవిదుః॥

14 దృష్టినియమః

ఊర్ధ్వంతిర్యగధస్తాద్వా నేక్షేతయదివాక్షిణీ। సంమీల్యతేనవాత్మానముపమాహితమనాభవేత్ ॥

15 ఆచమనార్హోదకం

అద్భిస్సముద్ధృతాభిస్తుహీనాభిః ఫేనబుద్బుదైః । వహ్నినానచతప్తాభిరక్షారాభిరుపస్పృశేత్ ॥

16 ఆచమనవిధిః

1 ఆచమ్యబహ్వృచః కుర్యాద్బ్రహ్మయజ్ఞంచ తర్పణం । తతః సిద్ధ్యైవైవస్త్రముపవీతం సమాచరేత్ ॥

ఇత్యుక్తత్వాదాశ్వలాయనానాం బ్రహ్మయజ్ఞాదనంతరం దేవర్ష్యాచార్యపితృతర్పణాత్ప్రాక్పునరాచమనం నాస్తీత్యర్థః॥

2 సమాచమ్యయజుశ్శాఖీ బ్రహ్మయజ్ఞం సమాచరేత్ । పునరాచమ్య దేవాదీంత్సంతర్ప్యపునరాచమేత్ ॥

17 ఆచమనేనియమః

1 సపవిత్రేణహస్తేన కుర్యాదాచమనక్రియాం। నోచ్ఛిష్టం తత్పవిత్రంతు భుక్త్వోచ్ఛిష్టంతు వర్జయేత్॥

2 ఉభయత్రస్థితైర్దర్భైస్సమాచామతియోద్విజః। సోమపానఫలం తస్యభుక్త్వాయజ్ఞఫలంలభేత్॥ ఉభయత్ర-హస్తద్వయే॥

3 అంతర్జానుశ్శుచౌదేశే ఉపవిష్ట ఉదఙ్ముఖః। ప్రాగ్వా బ్రాహ్మేణతీర్థేనద్విజోనిత్యముపస్పృశేత్॥

18 ఆచమనకాలేధార్య పవిత్ర లక్షణం.

అనంతర్గర్భితం సాగ్రం కౌశం ద్విదళమేవచ। ప్రాదేశమాత్రం విజ్ఞేయం పవిత్రం యత్రకుత్రచిత్॥ కుశాలాభేద్విజశ్రేష్ఠః కాశైః కుర్వీతయత్నతః। తర్పణాదీనికర్మాణి కాశాఃకుశసమాస్స్మృతాః॥

19 దశవిధదర్భాః

కుశాఃకాశాయవాదూర్వా ఉశీరాశ్చసకుందురాః। గోధూమావ్రీహయోమౌంజా దశదర్భాః ప్రకీర్తితాః॥ ఏతాస్సర్వాభ్వపికుర్వీత పూర్వాభావేపరఃపరః॥

20 ఆచమనేనిషేధః

1 సోపానస్థోజలస్థోవా ముక్తకేశోధవాసరః। ఉష్ణీషీవానాచామేద్వస్త్రేణాబధ్యవాశిరః॥

2 అపఃకరనఖస్పృష్టాయ ఆచామతివైద్విజః। సురాంపిబతిసవ్యక్తం యమస్యవదనంయథా॥

3 కంఠంశిరో వాప్రావృత్యరథ్యాపణగతోపివా। అకృత్వాపాదయోశ్శౌచమాచాంతోప్యశుచిర్భవేత్॥

4 జాన్వోరూర్ధ్వంజలేతిష్ఠన్నాచాంతశ్శుచితామియాత్। అధస్తాచ్ఛతకృత్వోపిసమాచాంతోనశుద్ధ్యతి॥

21 పురాణాచమనం

ఆదౌపురాణాచమనంకుర్యాత్ ॥ పురాణాచమనం అస్మల్లిఖితే సంధ్యావందనగ్రంథే ద్రష్టవ్యం॥

22 శ్రౌతాచమనస్యావశ్యకత్వం

1 బ్రహ్మయజ్ఞేచ సర్వేషాంశ్రౌతాచమన మిష్యతే॥

2 మధ్యాహ్నేచపునస్స్నాత్వాధౌత శుక్లాంబరావృతః। శ్రుత్యుక్త విధినాచమ్యప్రాగాసీనఃకుశాసనే॥

23 శ్రౌతాచమనం

1 తతఃకర్మాంగశ్రౌతాచమనం కుర్యాత్ । శౌనకః॥ దేవ్యాఃపాదైస్త్రిభిఃపీత్వానాబ్లింగైర్నవభిస్స్పృశేత్ । సప్తవ్యాహృతిభిశ్చైవ శిరోమంత్రైశ్చపంచభిః॥

2 ఆశ్వలాయనః॥ గాయత్ర్యాశ్చపిబత్యాదావబ్లింగైర్నవభిస్స్పృశేత్। వ్యాహృతిభిశ్శిరోమంత్రైరంగాని బ్రహ్మయజ్ఞకే। పాణిగండద్వయంనాష్ఠౌ పాణీపాదౌశిరోముఖం । నాసాబిలేచక్షుషీశ్రోత్రేనాభిహృన్మస్తకాంసకాన్॥ స్పృశేదితిశేషః॥ఆపోహిష్ఠేనవభి రాపోహిష్ఠామయోభువ,, ఇత్యాదినవభిః పాదైస్సప్తవ్యాహృతిభిశ్శిరోమంత్రైః పంచభిశ్చోక్తాన్యంగాని స్పృశేదిత్యర్థః॥

3 పునస్తదేవవివృణోతి। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం। ఓంభర్గోదేవస్యధీమహి। ఓంధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ ఇత్యేతైస్త్రిభిఃపాదైస్సావహంత్రైస్త్రి పర్యాయముదకంపిబేత్॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః। ఓంతానఊర్జేదధాతన, ఇతిమంత్రద్వయేనహస్తౌపరిక్షాలయేత్॥ ఓం మహేరణాయచక్షసే। ఓం యోవశ్శివతమోరసః। ఇతిద్వాభ్యాంమంత్రాభ్యాం గండద్వయంస్పృశేత్॥ ఓం తస్యభాజయతేహనః। ఓం ఉశతీరివమాతరః ఇత్యోష్ఠద్వయం॥ ఓం తస్మా అరంగమామవః। ఓం యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఇతిపాణిపాదయుగళం॥ ఓం ఆపోజనయథాచనః।ఇతిశిరస్స్పృశేత్

ఓంభూః । ఇతిమూర్ధని ॥ ఓంభువః । ఓంస్వః । ఇతినాసాబిలద్వయం ॥ ఓం మహః । ఓంజనః । ఇతి నేత్రద్వయం ॥ ఓంతపః । ఓంసత్యం । ఇతి శ్రోత్రద్వయం ॥ ఓంఆపః । ఇతినాభిదేశః ॥ ఓం జ్యోతిః । ఇతి హృదయం ఓం రసః । ఇతి మస్తకం ॥ ఓంఅమృతంబ్రహ్మ । ఓంభూర్భువస్సువరోం ఇత్యేం సర్వాయం స్పృశేత్ ॥ సర్వత్రాంగ స్పర్శనే మధ్యేమధ్యే ఉదక స్పర్శః ॥

24 స్మార్తాచమనం

స్మార్తాచమనం అస్మల్లిఖితే సంధ్యావందన గ్రంథే ద్రష్టవ్యం । శ్రౌతాచమన స్మార్తాచమనయోరంగస్పర్శనే పురాణాచమనో క్తప్రకారేణైవ తత్తదంగుళిభిస్తత్తదంగాని స్పృశేత్ ॥

25 సంకల్పానంతరధార్య గ్రంథియుతపవిత్రలక్షణం

1. గ్రంథిర్యస్య పవిత్రస్య న తేనాచమనంచరేత్ । నోచ్ఛిష్టం తత్పవిత్రంతు భుక్తోచ్ఛిష్టంతు వర్జయేత్

2. బ్రహ్మయజ్ఞే జపేహోమే బ్రహ్మగ్రంథిర్విధీయతే । భోజనేవర్తులం ప్రోక్తం ఏవంధర్మో విధీయతే ॥

26 పవిత్రదర్భసంఖ్యా

సప్తభిర్దర్భపింజూలైః కుర్యాద్బ్రాహ్మణపవిత్రకం । పంచభిః క్షత్రియస్యైవ చతుర్భిస్తు తథావిశః । ద్వాభ్యాం శూద్రస్య విహితమంతరాణాంతథైవచ ।

27 పవిత్రగ్రంథిః

సంత్యజ్య వైష్ణవంమార్గం బ్రహ్మమార్గ వినిర్మితం । వక్ష్యేద్విజపవిత్రమభిధీయతే ॥

27 బ్రహ్మయజ్ఞ ప్రాణాదిషు పవిత్రస్యావశ్యకత్వం

1 జపే హోమే తథా దానే స్వాధ్యాయే పితృతర్పణే । అశూన్యం తు కరం కుర్యాత్ సువర్ణరజతైః కుశైః ॥

2 స్నానే దానే జపే యజ్ఞే స్వాధ్యాయే నిత్యకర్మణి । సపవిత్రౌ సదర్భౌ వా కరౌ కుర్వీత నాన్యథా ॥

28 పవిత్రే శ్రేష్ఠదర్భాః

1, సప్తపత్రాశ్చ యే దర్భాస్సితక్షేత్ర సముద్భవాః । తే పవిత్రా ద్విజాతీనాం దైవే పిత్ర్యే చ కర్మణి॥

2. అగర్భితాస్సాగ్రాః కౌశా దర్భాః । పిసూతాస్య కుశాస్సాగ్రాతాః । సమూలాః కుతపాస్స్నానే చ్ఛిన్నాగ్రాస్తృణసంజ్ఞితాః॥

3. అచ్ఛిన్నాగ్రాన్ సపత్రాంశ్చ సమూలాన్ కోమలాన్ శుభాన్ । పితృదేవజపార్థం తు సమాదద్యాత్ కుశాన్ ద్విజః ॥

29 వర్జనీయదర్భాః

సమిత్పుష్పకుశాదీని శ్రోత్రియస్స్వయమాహరేత్ । శూద్రానీతైః క్రయక్రీతైః కర్మ కుర్వన్ వ్రజత్యధః ॥

30 దర్భమహిమా

1. కుశహస్తేన యజ్జప్తం దానం చైవ కుశైస్సహ । కుశహస్తస్తు యో భుంక్తే తస్య సంఖ్యా న విద్యతే॥

2 కుశపూతం భవేత్స్నానం కుశేనోపస్పృశేత్తతః । కుశేన చోద్ధృతం తోయం సోమపానేన తత్సమం ॥

2. యథా వజ్రం సురేంద్రస్య శూలం హస్తే హరస్య చ । చక్రాయుధం యథా విష్ణోరేవం విప్రకరే కుశాః ॥

31 బ్రహ్మయజ్ఞాంగభూః

నియుక్త గోత్ర ప్రవరా ... నిర్ణయ స్త్రైవమేషహి । సూత్రోక్త దేవతా ప్రోక్తా బ్రహ్మయజ్ఞాంగ వ్యాఖ్యయా ॥

32 బ్రహ్మయజ్ఞే పఠితవ్యాని

సూ॥ ఓంపూర్వా వ్యాహృతయస్సావిత్రీం చాన్వాహ ధర్మాద్ధర్మశ్చ సర్వమితి త్రిస్త్రిరేతాం ॥ అథ స్వాధ్యాయమధీయీత ఋచో యజూంషి సామాన్యథర్వాంగిరసో బ్రాహ్మణాని కల్పాన్ గాథా నారాశంసీరితిహాస పురాణానీతి॥ వ్యా॥ ఋచ ఇతి బహువచనం శక్త్యపేక్షయా । అశక్తస్యైకయా ఋచా బ్రహ్మయజ్ఞసిద్ధిర్భవతి । యదాప్యేకయా ఋచా బ్రహ్మయజ్ఞః క్రియతే తదా సా ఋక్ గాయత్రీ స్యాదితి కేచిద్వదంతి వసిష్ఠస్మృతిః । తథాచ బృహస్పతిః । యదధీతే స్వశాఖాశక్త్యా తత్స్వాధ్యాయం ప్రచక్షతే । ఋచం వాథ యజుర్వాథ సామగాథామథాపివ ॥ శ్రౌతస్మార్తసూత్రాణి కల్పా ఇత్యుచ్యంతే । గాథానామ ఋగ్విశేషా ఇంద్రగాథాదయః "యదింద్రాదో దాశరాజ్ఞే" ఇత్యాదయః । నారాశంస్యశ్చ ఋచ ఏవ "ఇదంజనా ఉపశ్రుతం " ఇత్యాదయః । ఇతిహాసం మహాభారతమాహుః । యత్ర సృష్ట్యాదిప్రతిపాద్యం తత్పురాణం॥ ఏవం యథాశక్త్యధీయీత ॥

1. సూక్తాద్యస్యత సుంపూర్వాన్ అభిసంధాయ కీర్తితః । ఓంపూర్వా వ్యాహృతీస్తిస్రస్సమస్తాస్త్రిస్త్రిరావదేత్ ॥ పశ్చాత్స్వధర్మాచ్ఛ సర్వాం సావిత్రీం త్రిర్వదేదథ । పూర్వవ్యస్త సహితం యావత్తద్ధీత్య సమాహితః ॥ అగ్నిమీళ ఇతీత్యాదీన్వేదాంశ్చాపి స్వశక్తితః । నమో బ్రహ్మణ ఇత్యేతాం త్రిరుక్త్వా పరిణావం వదేత్ ॥

2. గ్రంథాంతరే॥ గాయత్రీం త్రిర్జపేత్పూర్వం చాగ్నిమీళేత తతః పరం । యదంగేతి తతః ప్రోచ్య అగ్నిర్వై ఇతి కీర్తయేత్ । అథ మహావ్రతం చైవ పంథాపత చ్చకీర్తయేత్ । అథాతః సంహితాయాశ్చ విదామఘవది త్యపి । మహావ్రతస్యేతి తథా ఇషే త్వోర్జే ఇతీవహి । అగ్న ఆయాహి చే

త్యేవంశంనో శేషీతిచ। అథ్రాథాశస్యానను మూర్ధా యో స్వధ్రి దిజహీసహీ అథర్వాంగిరస్కాయామి పాచసః నత్సరేతిచ। సాయణస్య అభ్యాస్య గాస్త్ర ఇత్యేవకీకాజ్ఞేత్। అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాస్యాపి। తచ్ఛంయోరాగితిచపో చస్య నమో బ్రహ్మణ ఇత్యపి॥

33 ఋగాదిపఠనేన దేవతాతృప్తిః

సూ॥ యద్వచోధీతేంయాఆవహుతిభిరేవ దేవాంస్తర్పయతి। యద్యజూంషిమధ్వాహుతిభిః। యత్సామాని ఘృతాహుతిభిః। యదథర్వాంగిరసస్సోమాహుతిభిః। యద్బ్రాహ్మణాని కల్పాన్ గాథా నారాశంసీరితిహాసపురాణానీత్యమృతాహుతిభిః॥ బ్రహ్మయజ్ఞాధ్యయనేన దేవతాతృప్యంతి క్షీరాద్యాహుతిభిః॥

34 ఋగాదిపఠనేన పితృతృప్తిః

సూ॥ యదృచోధీతేపయసః కుల్యా అస్య పితౄన్ స్వధా అభివహంతి। యద్యజూంషిఘృతస్యకుల్యాః। యత్సామాని మధ్వః కుల్యాః। యదథర్వాంగిరసస్సోమస్యకుల్యాః। యద్బ్రాహ్మణానికల్పాన్ గాథానారాశంసీరితిహాసపురాణానీత్యమృతస్యకుల్యాః॥ స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణావస్నముచ్యతే। తుయసోనద్యస్స్వధాభూతాః పితౄనుపతిష్ఠంతి। ఏవముత్తరత్రాపిజ్ఞేయం॥

35 ఉపాంగానివిధిః

పఠితవాద్యేతదంతంస్యాన్మధ్యమేనస్వరేణతు

36 గ్రామేబ్రహ్మయజ్ఞః

అధీతేమనసాగ్రామే బ్రహ్మయజ్ఞంకరోతిచేత్॥

37 మంత్రనియమః

సర్వత్రోంకారమున్చ్య శాస్త్రమంత్రేషువర్జయేత్। అమంత్రం ఛాంసివైతద్వర్జ్యజ్ఞాత్ప్రాకర్మణి॥

38 అధ్యయనే కాలావధిః

సూ॥ సయావన్మన్యేత తావదధీత్యైత నమోబ్రహ్మణేదధాతి। నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ వ్యా॥ సయావత్కా-

లమేకాగ్రమనసా ఆత్మానంమన్యేత తావత్కాలమేవా ధీయీతనదశా పృథ్యేతవ్యా ఇతినియమః । ఏత చేతి వచనంసద్వైతయాపరిదధ్యాదిత్యేవ మర్థం । ఏషాపిత్రిర్వ్యాఖ్యాత్రిధయాయాంస్పష్టత్వాచ్ఛ్రుతిదర్శనాచ్చ॥

39 అంజలిభేదః (తీర్థభేదః)

1. అంగుళ్యగ్రే దైవంతీర్థంస్వల్పాంగుళ్యోర్మూలే కాయం । మధ్యేం గుష్ఠాంగుళ్యోః పైత్రంమూలే త్వంగుష్ఠస్య బ్రాహ్మం ॥
కనిష్ఠదేశిన్యంగుష్ఠమూలాన్యగ్రంకరస్యచ । ప్రజాపతిపితృబ్రహ్మ దేవతీర్థాన్యనుక్రమాత్ ॥ వ్యా ॥ కనిష్ఠప్రదేశిన్యంగుష్ఠ మూలానికరస్యాగ్రంచక్రమాత్ప్రజాపతి పితృబ్రహ్మదేవతీర్థాని ॥

40 బ్రహ్మయజ్ఞస్యదక్షిణా

సూ॥ గృహాన్నేత్యయద్దదాతిసాదక్షిణా ॥ వ్యా ॥ పూర్వోక్త విధినా గ్రామాద్బహిర్బ్రహ్మయజ్ఞం దేవర్షాచార్యపితృ తర్పణంచ కృత్వా గృహానేత్యయద్దాత్యతిథిభోజన భిక్షాదానాది సాబ్రహ్మయజ్ఞస్య దక్షిణాభవతి ॥

1 అయంతుబ్రహ్మయజ్ఞస్య భిక్షాదానాదిదక్షిణా ॥

1 పూర్వోక్తోపదేశనాద్యసంభవే
41 పిబ్రహ్మయజ్ఞస్య కర్తవ్యతా,
2 అనధ్యాయే అధ్యయననిషేధో
నబ్రహ్మయజ్ఞస్య-

సూ ॥ అథాపివిజ్ఞాయతే సయదితిష్ఠన్ప్రవ్రజన్నాసీనశ్శయానోవా యంయంక్రతుమధీతేతే నతేనహాస్యక్రతునేష్టంభవతీతి ॥ వ్యా॥ "నశయానోధీయీతనాష్టమ్యాం" ఇత్యాదినిషేధో నిత్యస్వాధ్యాయస్యైవనబ్రహ్మయజ్ఞస్య ॥

1. కుర్యాత్తిష్ఠన్శయానో వా బ్రహ్మయజ్ఞసమంభవేత్ ॥

2. వేదోపకరణే చైవ స్వాధ్యాయే చైవ నైత్యికే । నానురోధో స్త్యనధ్యాయే హోమమంత్రేషు చైవహి ॥

42 బ్రహ్మయజ్ఞాసంభవేవిధిః

[illegible] కుర్వీతనాశుచిః । దేవతానామృషీ

గ్రాంచపితౄణాంచైవయత్నతః । కుర్వీతాలంబనంవాపి దక్షిణశ్రవణస్య చ । యతోవిభవతోప్యేవం పూర్వాభావేతతఃపరం । నవిద్యమానే పూర్వోక్తే ఉత్తరప్రాప్తిరిష్యతఇతి ॥

43 కర్ణమహిమ

ఆదిత్యోవరుణస్సోమో వహ్నిర్వాయుస్తథైవచ । విప్రస్యదక్షిణేకర్ణే వర్తంతిదేవతాః ॥

44 బ్రహ్మయజ్ఞానధ్యాయః

మూ॥ విజ్ఞాయతే తస్యద్వావనధ్యాయౌయదాత్మా శుచిర్యద్దేశః ॥ వ్యా॥ తస్యబ్రహ్మయజ్ఞస్య ద్వావేవానధ్యాయౌ యదాత్మాశుచిస్సూతకే నమృతకేనవామలాదినావా । యదాచదేశో శుచిరమేధ్యాదినా తత్రోభయత్రేవేత్యర్థః ॥

1. దేశోశుచిస్స్వయంవాస్యాత్తదానధ్యాయఇష్యతే ॥

45 బ్రహ్మయజ్ఞఫలం

యశ్చాయంకురుతే బ్రహ్మయజ్ఞస్యవిధిముత్తమం । సర్వవేదాంగపాఠస్య ఫలమాప్నోతిసాధకః ॥

46 బ్రహ్మచారిణాపి బ్రహ్మయజ్ఞః కర్తవ్యః

స్నానంసంధ్యాత్వాగ్రభ్య దేవతార్చనపర్యంతానికర్మాణి బ్రహ్మచారిణాపికర్తవ్యాని ॥ నిత్యంస్నాత్వాశుచిఃకుర్యాద్దేవర్షిపితృతర్పణం । దేవతాభ్యర్చనంచైవ సంధ్యోపాసనమేవచ ॥

47 ఉపనయనాదూర్ధ్వముపాకర్మణఃప్రాగ్బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః

సావిత్ర్యాబ్రహ్మయజ్ఞోపిత్యతావదుపాకృతేః॥

48 బ్రహ్మయజ్ఞాభావేదోషాభావః

వైశ్వదేవంతథాశ్రాద్ధం బ్రహ్మయజ్ఞంచ సూతకే । నకుర్యాత్స్వయమన్యైశ్చకారయేన్నచసర్వథా ॥

49 సూతకేప్యత్యాజ్యకర్మాణి

కుర్యాత్పంచమహాయజ్ఞాన్ నిత్యాశిస్సూతకంవినా । నిత్యంనైమిత్తికం కామ్యం సూతకేపినహాపయేత్ ॥ నిత్యమౌపాసనం । నైమిత్తికముపరాగే

స్నానదానాదికం । కామ్యమాశ్వయుజి చండికాపూజనంచ సర్వదాత్యజేత్ । అన్యత్సకారయేదిత్యర్థః ।

50 బ్రహ్మయజ్ఞానంతరం దర్భత్యాగః

బ్రహ్మయజ్ఞేచయేదర్భాః తయేదర్భాఃపితృతర్పణే । హతామూత్రపురీషాభ్యాం తేషాంత్యాగోవిధీయతే ।

51 దర్భత్యాగనియమః

ఏకకేపిండదానేచ తర్పణేస్నానకర్మణి । ఆచాంతస్సంప్రకుర్వీత దర్భణంత్యాజనంబుధః ॥

52 దర్భత్యాగమంత్రః

యేషాంపితానన భ్రాతానపుత్రోనాన్యగోత్రిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంతుమయోత్సృష్టైఃకుశైస్తథా ॥

53 బ్రహ్మయజ్ఞానంతరంతర్పణస్యావశ్యకత్వం

ఋక్సామాథర్వశాఖోక్తాన్ జపేన్మంత్రాన్యజూంషిచ । జపిత్వైవం తతఃకుర్యాద్దేవర్షిపితృతర్పణం । తేషామేవహి [illegible] సమాహితః ॥ తర్పణంచజలేనేతిప్రసిద్ధిః ॥

54 తర్పణస్యవైయర్థ్యం

1. నోదకేషునపాత్రేషు నక్రుద్ధోనైకపాణినా । నోపతిష్ఠతి తత్తోయంనతుభూమౌప్రదీయతే॥

2. తీర్థేస్థిత్వా జలేయస్తు ప్రయచ్ఛేదుదకంనరః । నోపతిష్ఠతితద్వారి పితౄణాంతన్నిరర్థకం ॥

55 తర్పణస్యసాఫల్యం

వసిత్వావసనంశుద్ధం స్థలేవిస్తీర్ణబర్హిషి । విధినాతర్పణం కుర్యాన్నపాత్రేతు కదాచన ॥ పాత్రాద్వా జలమాదాయశుద్ధే పాత్రాంతరే క్షిపేత్ । జలపూర్ణేఽథవాగర్తేనస్థలేతువిబర్హిషి ॥

56 తర్పణాదిషు తిలకశూన్యలలాటత్వం

ఊర్ధ్వపుండ్రం త్రిపుండ్రంవా బ్రాహ్మణైః కర్మకర్తృభిః । వర్జయేత్తిలకంఫాలే శ్రాద్ధేచైవతుతర్పణే ॥ కృత్వాయస్తర్పణంశ్రాద్ధం మృదంవాభస్మచందనం । వ్యర్థంస్యాత్కురుతే మోహాత్సచగచ్ఛేదధోగతిం॥

57 జలేతర్పణస్యావశ్యకత్వం

1 దేవతానాంపితౄణాంచజలేదద్యాజ్జలాంజలీన్। ఇతితదశుచిస్థలవిషయం॥
2 యత్రాశుచిస్థలం వాస్యాదుదకే దేవతాః పితౄన్। తర్పయేత్తుతదా
తా మమప్సుసర్వంప్రతిష్ఠితం॥

58 రజోదుష్టనదీషు తర్పణనిషేధః

రజోదుష్టేషుచస్నానం వర్జ్యంనద్యాదిషుద్విజైః। కదర్థితరజస్తాసాం సంధ్యోపాస్తించతర్పణం॥

59 నదీనాంరజోదోషః.

1 సంప్రాప్తే శ్రావణేమాసే సర్వానద్యోరజస్వలాః। తాసుస్నానం నకుర్వీతవర్జయిత్వాతుజాహ్నవీం॥

2 ద్విమాసంపరితస్సర్వాభవంతిహిరజస్వలాః। అప్రశస్తంతతస్నానం వషాణాదానవారిణి॥

3 గంగాచయమునాచైవ ప్లక్షజాచసరస్వతీ। రజసానాభిభూయంతే యేచాన్యేనదసంజ్ఞకాః॥

4 గంగాయాంవిశేషః॥ ప్రావృషి శ్రావణేమాసే త్ర్యహంగంగారజస్వలా। చతుర్థేహనిసంప్రాప్తేశుద్ధాభవతిజాహ్నవీ॥

5 గ్రంథాంతరే॥ సింహకర్కటయోర్మధ్యే సర్వానద్యోరజస్వలాః। తాసుస్నానంనకుర్వీత వర్జయిత్వాసముద్రగాః॥

60 తర్పణేతిలవిశేషః

శుక్లైస్తుతర్పయేద్దేవాన్ ఋషీన్ రక్తైస్తిరైర్జలే। పితౄంస్తర్పయే తృష్ణైస్తర్పయంత్సర్వతోద్విజః॥

61 తర్పణేధార్యాణి.

1 పవిత్రంకౌశికంతామ్రంరాజితం హైమమేవచ। ధారయేద్దక్షిణే పాణౌ పవిత్రంచోత్తరోత్తరం॥

2 అనామికాధృతంహేమ తర్జన్యాంరౌప్యమేవచ। కనిష్ఠికాధృతం ఖడ్గంతేనపూతోభవేన్నరః॥

3 ఖడ్గమౌక్తికహస్తేన కర్తవ్యంపితృతర్పణం। మణికాంచనదర్భైర్వా నశుద్ధేన కదాచన। నచాత్రిసముచ్చయః॥

62 జీవపితృకేణావర్జనీయాని.

1 అనామికాధృతం హైమం తర్జన్యాం రౌప్యమేవచ । కనీయసా సపిత్రా చ న ధార్యమితి కౌశికః ॥

2 పాదుకే చోత్తరీయం చ తర్జన్యాం రౌప్యమేవచ । న ధార్యం తు సపిత్రా చ జ్యేష్ఠభ్రాతరి జీవతి ॥

3 తాతే చ భ్రాతరి జ్యేష్ఠే యస్య చైవ తు జీవతి । న తస్య హ్యానం తర్జన్యాం రజితస్య చ ధారణం ॥

4 పాదుకారోహణం చైవ యోగపట్టం తథైవ చ । న జీవపితృకః కుర్యాద్గయా శ్రాద్ధం తథైవ చ ॥

63 తర్పణే తిలానాం ప్రతినిధిః

నిత్యవిషయే

తిలానామప్యభావే తు సువర్ణరజతాన్వితం । తదభావే తు కుర్వీత దర్భైర్మంత్రైశ్చ తర్పణం ॥

64 తిలగ్రహణవిశేషః

1 యద్యుద్ధృతం నిషించేత్తు తిలాంస్సంమిశ్రయేజ్జలే । అతోఽన్యథా తు సవ్యేన తిలా గ్రాహ్యా విచక్షణైః ॥ ఏతదలోమకాభిప్రాయః ॥

2. పునస్తదేవాహ॥ ఉద్ధృతజలేన పితృతర్పణే తిలాన్సంమిశ్రయేజ్జలే అనుద్ధృతజలేన తర్పణే వామహస్తే తిలా గ్రాహ్యాః ॥

3. లోమసంస్థాన్ తిలాన్కృత్వా యస్తు తర్పయతే పితౄన్ । పితరస్తర్పితాస్తేన రుధిరేణ మలేన వా॥

65 తర్పణే తిలనిషేధః

పక్షయోరుభయోశ్చైవ సప్తమ్యాం నిశి సంధ్యయోః । విద్యాపుత్రకళత్రార్థీ తిలాన్పంచ సువర్జయేత్ ॥

66 జీవపితృకకర్తవ్యతర్పణవిశేషః

న జీవపితృకః కృష్ణైస్తిలైస్తర్పణమాచరేత్ । కేవలం సలిలైరేవ తర్పయేత్పితృతీర్థతః । యేభ్య ఏవ పితా దద్యాత్తేభ్యో దద్యాజ్జలాంజలీన్ ॥

67 తర్పణే యజ్ఞోపవీతనియమః

సవ్యేన దేవాంత్సంతర్ప్య నివీతీ తర్పయేదృషీన్ । తథైవ ప్రాచీనావీతీ సు

మంత్వాదిప్పితౄనథ ।

68 తర్పణాఞ్జలిక్రమః

దేవాంశ్చ దేవతీర్థేన ఋషితీర్థేన వై ఋషీన్ । సుమంత్వాదీన్పితౄంశ్చైవ పితృతీర్థేన తర్పయేత్ ॥

69 దిఙ్నియమః

ప్రాఙ్ముఖస్తర్పయేద్దేవాన్ ఋషీనుత్తరదిఙ్ముఖః । సుమంత్వాదీన్పితౄన్పశ్చాత్తర్పయేద్దక్షిణాననః ॥

70 తర్పణజల వివరణం

దేవర్షీణాం తర్పణం కుర్యాజ్జలై రక్షతసంయుతైః । ఆచార్యాంశ్చ పితౄంశ్చైవ తర్పయేత్సతిలైర్జలైః ॥

71 పితృతర్పణక్రమః

సంబంధం ప్రథమం బ్రూయాన్నామ గోత్రమనంతరం । పశ్చాద్రూపం విజానీయాత్క్రమ ఏష సనాతనః ॥

72 తర్పణవిధిః

1 సజానుం దక్షిణం కృత్వా దేవాన్సంతర్పయేదృషీన్ । తద్వజ్జానుద్వయంచాథ జానూర్ధ్వం దక్షిణం పితౄన్ ॥

2 అపాం సమీపమాగత్య తర్పయేదథ దేవతాః । అథ బ్రహ్మయజ్ఞానంతరమిత్యర్థః ॥

3 అన్వారబ్ధేన సవ్యేన దక్షిణేన తు పాణినా । ఏవమంత్రానిత్యప్యంతః చేత్స్యాంతే ప్రతిమంత్రికం ధాతుస్సైవాథవరస్మైపదేన వచనం యథా ।సిం చేత్ప్రజా పతిస్తృప్యతు తృప్యాపో దేవతీర్థతః । ధాతుః స్తృప్తి క్రియాలింగం మంత్రాం తేషు ప్రయుజ్యతే । మంత్రైశ్చ తర్పిస్తృప్యం త్వ్యాదిభిరతః పరం । ప్రతిమంత్రం నివీతీతు తర్పయే ఋషితీర్థతః దేవతాస్తర్పయిత్వాతు కత్పి ప్రభృతీనథ । ఋషీన్ ద్వాదశ సంతర్ప్య సనకాదీం స్తథైవ చ । ప్రాచీనావీత్యథేదానీం తర్పయేత్పితృతీర్థతః । సుమంత్వ్యాదిభిశ్చైవ ప్రతిమంత్రంచ పూర్వవత్ । ద్వితీయాంతేషు మంత్రేషు తర్పయామి పదంవదేత్ ॥ పితరంచాథ శర్మాణం గోత్రం సంతర్పయేత్క్రమాత్ ॥

73 తర్పణేమంత్రసంఖ్యా

త్రింశద్భిరేకేనోనైస్తు ద్వాదశశ్చ భవేత్తథా । త్రయోవింశతి వాక్యైస్తుదేవర్షీంశ్చ పితౄన్క్రమాత్ ॥

74 తర్పణేదేవాః

సూ ॥ దేవతాస్తర్పయతి । ప్రజాపతి ర్బ్రహ్మా వేదా దేవాఋషయస్సర్వాణి ఛందాంస్యోంకారోవషట్కారో వ్యాహృతయస్సావిత్రీ యజ్ఞా ద్యావాపృథివీఅంతరిక్షమహోరాత్రాణి సాంఖ్యాస్సిద్ధాస్సముద్రా నద్యో గిరయః క్షేత్రౌషధి వనస్పతి గంధర్వాప్సరసోనాగావయాంసిగావస్సాధ్యా విప్రాయక్షారక్షాంసి భూతాన్యేవమంతాని॥ ఏవమంతానీతి పృథఙ్మంత్రా ఏవ ॥

1. తర్పణంచైవదేవానాంతతఃకుర్యాత్ప్రదక్షిణం । ప్రజాపతిశ్చబ్రహ్మా చవేదాదేవాస్తథర్షయః । సర్వాణిచైవఛందాంసితథోంకారస్తథైవచ । వషట్కారోవ్యాహృతయస్సావిత్రీచ తతఃపరం । గాయత్రీచైవయజ్ఞాశ్చ ద్యావాపృథివీ ఇత్యపి । అంతరిక్షంత్వహోరాత్రాణిచసాంఖ్యాఅతఃపరం । సిద్ధాస్సముద్రా నద్యశ్చ గిరయశ్చతతఃపరం । క్షేత్రౌషధి వనస్పత్యోగంధర్వాప్సరసస్తథా । నాగావయాంసిగావశ్చసాధ్యావిప్రాస్తథైవచ । యక్షారక్షాంసిభూతానీత్యేవమంతాన్కీర్తయేత్ ॥

75 తర్పణేఋషయః

సూ॥ అథఋషయశ్శతర్చినోమాధ్యమాగృత్సమదో విశ్వామిత్రో వామదేవోత్రిర్భరద్వాజోవసిష్ఠఃప్రగాథాః పావమాన్యఃక్షుద్రసూక్తామహాసూక్తాఇతి॥

1 అథోపవీతీ భూత్వాచ ఋషీంత్సం తర్పయేదపి । శతర్చినోమాధ్యమాశ్చగృత్సమదస్తథైవచ । విశ్వామిత్రోవామదేవోత్రిర్భరద్వాజఏవచ । వసిష్ఠశ్చప్రగాథశ్చ పావమాన్యస్తతఃపరం । క్షుద్రసూక్తామహాసూక్తాః ॥

76 తర్పణే సనకాదయః

సనకశ్చసనందనః । సనాతన స్తథైవాత్రి సనత్కుమార ఏవచ కపిలాసురినామానౌవోఢుః పంచశిఖకః ॥

77 సుమంత్వాదితర్పణం
(ఆచార్యతర్పణం)

సూ॥ ప్రాచీనావీతీ । సుమంతుజైమినివైశంపాయనపైలసూత్రభాష్యభారతమహాభారతధర్మాచార్యాజానంతిబాహవి గార్గ్యగౌతమశాకల్యబాభ్రవ్యమాండవ్యమాండూకేయాగార్గీవాచక్నవీవడవాప్రాతిథేయీసులభామైత్రేయీకహోళంకౌషీతకం మహాకౌషీతకం పైంగ్యం మహాపైంగ్యం సుయజ్ఞం సాంఖ్యాయనమైతరేయం మహైతరేయంశాకలంబాష్కలం సుజాతవక్త్రమౌదవాహింమహౌదవాహిం సౌజామింశౌనకమాశ్వలాయనం యేచాన్యేఆచార్యాస్తేసర్వే తృప్యంత్వితి॥

1. ప్రాచీనావీతినాతచ్చకర్తవ్యమథతర్పణం । సుమంతు జైమిని వైశంపాయనః పైలసూత్రయుక్ । భాష్యభారతపూర్వంచ మహాభారత ఇత్యపి । ధర్మాచార్యా ఇమేసర్వేతృప్యంత్వితిచ కీర్తయేత్ । జానంతి బాహవిగార్గ్య గౌతమాశ్చైవశాకలః । బాభ్రవ్య మాండవ్య యుతో మాండూకేయస్తతఃపరం । గార్గీవాచక్నవీచైవవడవాప్రాతిథేయికా । సులభాయుక్తమైత్రేయీ కహోళంచతతఃపరః । కౌషీతకం మహాకౌషీతకం వైతర్పయేత్తతః । భారద్వాజంచ పైంగ్యంచ మహాపైంగ్యం సుయజ్ఞకం । సాంఖ్యాయనమైతరేయం మహైతరేయమేవచ । బాష్కలంశాకలంచైవ సుజాతవక్త్రమేవచ । ఔదవాహించసౌజామిం శౌనకంచాశ్వలాయనం । యేచాన్యేసర్వఆచార్యాస్తేసర్వేతృప్తిమాప్నుయుః ॥

78 తర్పణేపితరః

సూ॥ ప్రతిపురుషం పితౄంస్తర్పయిత్వా ॥ అపసవ్యం తతఃకృత్వా స్థిత్వాచపితృదిఙ్ముఖః । పితౄన్దివ్యానదివ్యాంశ్చ పితృతీర్థేన తర్పయేత్ దివ్యాః వసురుద్రాదిత్యాః ॥

79 దివ్యపితృతర్పణవిధిః

వసూన్రుద్రాం స్తథాదిత్యాన్నమస్కార సమన్వితాన్ । తర్పయేదితిశేషః ॥

౮౦ దివ్యపితరః

1 వసవః ॥ ధ్రువోధ్వరశ్చసోమశ్చ ఆపశ్చైవానిలోనలః । ప్రత్యూ

షశ్చవిభావసుశ్చవసవః ప్రకీర్తితాః॥

2 రుద్రాః॥ అజైకపాదహిర్బుధ్న్యో విరూపాక్షోథరైవతః। హరశ్చబహురూపశ్చ త్ర్యంబకశ్చ మహేశ్వరః। సావిత్రశ్చ జయంతశ్చ పినాకీచాపరాజితః। ఏతేరుద్రాస్సమాఖ్యాతా ఏకాదశమనోహరాః॥

3 ఆదిత్యాః॥ ఇంద్రోధాతా భగః పూషా మిత్రోథవరుణోర్యమా। అంశుర్వివస్వాన్ త్వష్టా చ సవితా విష్ణురేవచ। ఏతేచద్వాదశాదిత్యా దేవానాం ప్రవరామతాః॥ ఏతేదివ్యాః పితరః॥

4 గ్రంథాంతరే॥ కవ్యవాహోనలః సోమో యమశ్చైవార్యమాతథా। అగ్నిష్వాత్తాస్సోమపాశ్చ తథా బర్హిషదోపిచ। యదిస్యాజ్జీవపిత్రుక ఏతాన్ దివ్యాన్ పితౄంస్తథా॥

81 అదిత్యపితరః

ఆద్యాపితా తథామాతా సాపత్నీ జననీతథా। మాతామహస్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ తథైవచ। సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సభార్యకాః। దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రోభాగినేయకః। పితృష్వసా మాతృష్వసా శ్వశురాభార్యాశ్చ స్యాలకో గురుర్ఋత్విజః। ఏతే స్యుః పితరస్తీర్థే తర్పణేచమహాలయే॥

82 పితృతర్పణేవసాంజలిః

యత్రస్వవచనస్థానాం స్వర్గస్థానామాత్మనాం। తేషాం హి దత్తమక్షయ్యమిదమస్తు తిలోదకం॥

83 తర్పణేంకతుర్ణామశక్తశ్చేత్ సంక్షేపతర్పణం

ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం జగత్తృప్యత్వితిబ్రువన్। క్షిపేత్పయోంజలీం త్రీంస్తు కుర్యాత్సంక్షేపతర్పణం॥

84 పితృతర్పణవిశేషః

1 భగిన్యశ్చాత్మనః పిత్రోః కేవలాస్త్విహ నోపహి। పూజ్యాస్తు ... చాపితాసాం చపతయోనహి॥ (వైద్యనాథ దీక్షితీయే॥)

2 యది ... జీవత్యాః ... జననీ ... । ... లామే

3 కుర్యాన్మాతరిజీవత్యాం పితామహ్యాదితర్పణం। పితృపత్న్యః ప్రమీతాస్స్యుస్తర్పయేత్సకలాస్సతాః॥

౮౫ సవర్ణానామేవతర్పణం

సవర్ణేభ్యోజలందేయంనాసవర్ణేభ్యఏవచ । నామగోత్రస్వధాకారైస్తర్పయేత్ప్రత్యహంసుధీః ॥

౮౬ దివ్యపితృతర్పణే అంజలిసంఖ్యా

తత్రస్వనామగ్రహణంపురుషంప్రతి । తిలోదకాంజలీంస్త్రీన్ త్రీనుచ్చైరుక్త్వావినిక్షిపేత్ ॥

87 అదివ్యపితృతర్పణే అంజలిసంఖ్యా

1 బృహస్పతిః ॥ శిరసఃప్రీణనార్థాయ దేవానాముపసర్జయేత్ । బ్రహ్మర్షీణాంయథాన్యాయ్యంసకృచ్చాపిపరిజాయతే । పితౄణాంప్రీణనార్థాయత్రిరపః పృథివీపతే ॥

2 వ్యాసః ॥ ఏకైకమంజలిందేవాః ద్వౌద్వౌతుసనకాదయః । అర్హంతిపితరస్త్రీన్ త్రీన్ స్త్రియశ్చైకైకమంజలిం । మాతృవంశ్యాశ్చయాస్త్రియస్తాసామప్యంజలిత్రయం । సపత్న్యాదేశ్చైకమన్యాసాం త్రీన్ సాంచైవాంజలీంబుధః

3 నారాయణః ॥ ఏకైకంయోషితాందద్యాత్ త్రీన్ త్రీన్పుంసాంజలాంజలీన్ । ద్వౌద్వౌసపత్నిమాతుశ్చ త్రీన్ త్రీన్మాతృగణస్యతు ॥

ఇత్యాద్యంజలిగతసంఖ్యాప్రతిపాదకవచనానినాశ్వలాయనశాఖావిషయాణి । యతస్సంఖ్యావిశేషోఽసమాయతే తత్రసకృదేవేతిసిద్ధమితిబహుషు స్థలేష్వాశ్వలాయనసూత్రే సంఖ్యావిశేషానవజ్ఞాపితత్వాదాశ్వలాయనశాఖానాందేవర్షిపితృతర్పణేష్వేకైకాంజలిరితిప్రసిద్ధం । యదపిశిష్టపరిగ్రహనిబంధేషు “యేచాస్మాకంకులేజాతా స్తేసంతృప్యంతుతృప్యంతు” ఇతి పేవ్వాంకల్పయిత్వాతిదను దేవఋషిత్పణేస్వాత్మ్యముపపద్యతఇతి । తదప్యనాప్తప్రామాణికత్వాద్వృత్తికారాదిభిరవ్యాఖ్యానాచ్చఉపేక్ష్యమిత్యాస్తాంతావత్ ॥

88 తర్పణప్రదేశః

పితౄణాంచైవదేవానాంజలేదద్యాజ్జలాంజలీన్ । అసంస్కృతప్రమీతానాంస్థలేదద్యాజ్జలాంజలీన్ ॥

89 తిలతర్పణప్రదేశః

స్థలేవాపికుశాదేశేకుశాస్తీర్ణేచభాజనే । తామ్రాదికేచపర్ణేచతర్పయేత్తిలైర్జలైః ॥

90 తర్పణఫలం

తిలదర్భయుతంతోయం స్వధయాయత్ప్రదీయతే । తత్తోయమమృతం భూత్వాపితౄణాం దత్తమక్షయం ॥

91 తర్పణకాలే తర్జన్యంగుష్ఠసంయోగే ప్రత్యవాయః

భూమావాయస్తర్పణం కుర్యాల్లోహేకాంస్యే చమృణ్మయే । తర్జన్యంగుష్ఠయోగేన సపుత్రః పితృఘాతుకః ॥

92 దేవాదితర్పణే వ్యత్యాసాంజలిప్రాప్తదోషః

తర్ప్యతే యే సతీర్థేన గృహీత్వా తేన వై జలం । అన్యథా కురుతే యస్తు నరకం ప్రతిపద్యతే ॥

93 తర్పణతారతమ్యం

పాణినైకగుణం ప్రోక్తం దర్భైశ్శతగుణం తతః । అయుతం ఖడ్గపాత్రేణ పితౄణాం తర్పణం భవేత్ ॥

94 తర్పణే దర్భక్రమః

1 ప్రాగగ్రేషు సురాంస్తర్పేన్మనుష్యాంశ్చైవ మధ్యగైః । పిత్రూంశ్చ దక్షిణాగ్రేషు చైకద్విత్రిజలాంజలీన్ ॥

2 కుశాగ్రైస్తర్పయేద్దేవాన్మనుష్యాన్కుశమధ్యగైః । ద్విగుణీకృత్య మూలాగ్రైః పితౄంస్సంతర్పయేద్ద్విజః ॥

95 నమగ్రహణం

శర్మాంతం బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మాంతం క్షత్రియస్యతు । గుప్తాంతం చైవ వైశ్యస్య దాసాంతం శూద్రజన్మనః ॥

96 తర్పణసంప్రదాయే ప్రమాదపతితాః

దేవతాస్తర్పయతీతి ఖండే అగ్నివిష్ణుగ్రహణం । ఋషితర్పణే సనకాదిగ్రహణం। సుమంత్వాదితర్పణే ద్వితీయ అగస్త్యగౌతమాదిగ్రహణం। శాకల్యాదిగ్రహణంచ సర్వం ప్రామాదికమేవేతి ప్రయోగముక్తావళ్యాం సిద్ధాంతితం ॥

97 గృహే తిలతర్పణనిషేధః

1 సప్తమ్యాం రవివారే చ గృహే జన్మదినే తథా । పుత్రమిత్రకళత్రార్థీ న కుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

ర్పణంతద్గృహీ భవేత్ ॥

96 తిలతర్పణనిషేధః (నిత్యే)

సప్తమ్యాం రవివారే చ జన్మర్క్షే దివసేషు చ॥ తిలతర్పణం న కుర్యాద్ధి త్యజ్యః
2 గృహే నిషిద్ధం సతిలం తర్పణం సర్వదాపి చ ॥
3 అర్కశుక్రే త్రయోదశ్యాం మఘాయాం నిశి సంధ్యయోః । గృహే
కృత్వా హ్యజన్మర్క్షే న కుర్యాత్తిలతర్పణం ॥
4 భానువారే భౌమవారే నందాభృగుమఘాసు చ । త్రయోదశ్యాం
తు నక్షత్రే భరిణ్యాం కృత్తికాసు చ । అయనద్వితయే చైవ చతుర్ష్వపి
యుగాదిషు । పిండదానం మృదాస్నానం న కుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

99 తిలతర్పణనిషేధావధిః (వివాహాదౌ)

వివాహే చోపనయనే చౌలే సతి యథాక్రమం । వర్షమర్ధం తదర్ధం
తు నైత్యికే తిలతర్పణం ॥ నకుర్యాదితి శేషః ॥

100 నిషిద్ధదినేపి తిలతర్పణస్యావశ్యకత్వం

1 ప్రేతపక్షే వ్యతీపాతే సంక్రాంతౌ తిథిపర్వసు ॥ నిషిద్ధేపి తిథౌ వారే క
ర్తవ్యం తిలతర్పణం ॥
2 నద్యాం తీర్థవిశేషేషు ప్రేతకార్యే తథైవ చ । నిషిద్ధేపి దినే కుర్యా
త్పిండదానం తిలోదకం ॥ పా ॥ కృతోద్వాహోపి కుర్వీత తర్పణం తిలసం
యుతం ॥
3 ప్రేతపక్షే చ గంగాయాం ఉపరాగే తథైవ చ । కృతోద్వాహోపి కు
ర్వీత తర్పణం తు తిలైస్సహ ॥

101 శ్రాద్ధాదౌ తిలతర్పణం

వ్యతీపాతే చ సంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిషు । తర్పయిత్వా పితౄన్స
ర్వాన్ శ్రాద్ధం కుర్యాద్ యథావిధి ॥

102 శ్రాద్ధాంతే తిలతర్పణం

1 పక్షశ్రాద్ధే హిరణ్యే చ పశ్చాద్దద్యాత్తిలోదకం । తథా చైవాష్టకే
శ్రాద్ధే శ్రాద్ధే చైవానుమాసికే ॥
2 కృత్వాతుమాసికం శ్రాద్ధం సపిండీకరణాత్పరం । వైశ్వదేవం తతః కు
ర్యాత్తర్పణం తిలసంయుతం ॥

103 దర్శాదిషుతిలతర్పణ

దర్శే తిలోదకం పూర్వాహ్నే దద్యాద్వా స్మృతిహాలయే । అబ్దికే న పరేఽపూర్వ్యాగపరే మాసి తిలోదకం ॥

104 పరదినే తిలతర్పణం శ్రాద్ధాంగమితి తర్పణం

1 తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే పిత్ర్యశ్రాద్ధే చ మహాలయే । పరేఽహని ద్విజః కుర్యాత్ తర్పణం తిలస యుతం ॥

2 పక్షశ్రాద్ధం తు నిర్వృత్య తర్పణం స్యాద్ద్వితీయే దినే । సప్రస్మృతిహాలయే దద్యాత్పరేఽహని తిలోదకం ॥

105 శ్రాద్ధాంగతర్పణే అపవాదః

వృద్ధిశ్రాద్ధేఽపి దేవపిత్రశ్రాద్ధానుమాసికే । పరేఽహని విమోహాత్ క్షేన కుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

106 శ్రాద్ధేఽహ్ని తర్పణం

పితౄణాం ప్రత్యాబ్దికే ప్రేతే తర్పణం తు కథం భవేత్ । జలేనైవ ప్రకుర్వీత నివృత్తే పితృకర్మణి ॥ శ్రాద్ధం కృత్వా తు విధివద్ద్వైశ్వదేవాదికం తతః । బ్రహ్మయజ్ఞం తతః కుర్యాత్ తర్పణం తు తిలైర్వినా ॥

107 శ్రాద్ధాంగతర్పణక్రమః

తతః పరేఽహ్ని కుర్వీత తర్పణం పూర్వవస్సనీః । తచ్ఛేషైస్సేదర్భైస్సుపాంత పాత్రం కృత్వాస్యాత్ ఈత్లౌ ॥ విశేషః ॥ స్నాత్వా తీర్థసమాపాద్య హ్యుపవిశ్య కుశాసనే । సంతర్పయేత్పితౄన్ స్వత్రిన్ స్త్వగ్నస్త్రీంశ్చ యథావిధి ॥

108 శ్రాద్ధాంగతర్పణకాలః

శ్రాద్ధం కృత్వా తు పూర్వేద్యుః ప్రాతస్నాయాత్పరేఽహని । పితౄంశ్చైవాథ సంతర్ప్య పశ్చాత్సంధ్యాదికాః క్రియాః ॥

109 శ్రాద్ధాంగతర్పణకాలఫలం

1 తర్పణం త్వమృతం ప్రాతః ద్వితీయే ప్రహరే పయః । తృతీయే జలమిత్యాహుశ్చతుర్థే రుధిరం భవేత్ ॥

2 యస్తు తర్పయతే ప్రాతః కృత్వా శ్రాద్ధం పరేఽహని । పితరస్తుష్టిమాయాంతి న చ కుర్వంతి వైధృవం ।

110 శ్రాద్ధాంగతర్పణాకరణదోషః

పరేద్యుః శ్రాద్ధకృన్మర్త్యో యో న సంతర్పయేత్పితౄన్ । అతృప్తాః పితరస్తస్య శాపం దత్వా వ్రజంతి చ॥

111 పిత్రోర్ద్విషయుపవశ్రాద్ధాంగతర్పణం

శ్రాద్ధాంగతర్పణం కుర్యాత్సతిలం తు పరేహని । పిత్రోర్ద్వ్యషయుపవసాన్న చాన్యవిషయో భవేత్ ॥

112 జీవపితృకస్య మాతృశ్రాద్ధాంగతర్పణావసరః

1 జీవమానః పితా యస్య మాతా యది విపద్యతే । మాతుః శ్రాద్ధం సుతః కుర్యాన్న కుర్యాత్తిలతర్పణం

2 శ్రాద్ధాంగతర్పణం మాతుస్తద్దినే వా పరేహని। స జీవపితృకః కుర్యాదిత్యుద్దాలకోబ్రవీత్ ॥

113 రాత్రౌ తర్పణనిషేధః

1 నకృతాని ప్రమాదాచ్చేత్ప్రాతః కర్మాణి యాని చ । రాత్రావపి చ కార్యాణి వినా స్నానం చ తర్పణం॥

2 రాత్రౌ ప్రహరపర్యంతం దివాకర్మాణి కారయేత్ । అవగాహం చ స్నానం చ బ్రహ్మయజ్ఞం చ వర్జయేత్ ।

3 దివోదితాః క్రియాః కార్యా రాత్రావపి యథాక్రమం । అవగాహం వినా స్నానం బ్రహ్మయజ్ఞం చ తర్పణం ॥

4 దివోదితాని కర్మాణి ప్రమాదాదకృతాని వై । శర్వర్యాః ప్రథమే యామే తాని కుర్యాద్యథాక్రమం॥

114 రాత్రౌ తర్పణవిధిః

ఆచార్యాః కేచిదిచ్ఛంతి రాత్రావపి చ తర్పణం । తద్యజుశ్శాఖినామేవ నాన్యేషాం తు విధీయతే ॥

115 వస్త్రనిష్పీడనం

మధ్యాహ్నే తర్పణాదూర్ధ్వం వస్త్రనిష్పీడనం భవేత్॥ అత్రిబహ్వృచానాం ప్రాచీనావీతీ- అన్యేషాం నివీతి । ఇదం చ తీర్థాద్బహిర్బ్రహ్మయజ్ఞే కృతే కార్యం గృహే నిషిద్ధం॥

116 స్వాధ్యాయజపహోమాదిష్వధోవాతాదిసంభవేవిధిః

1 స్వాధ్యాయసమయే అగ్రే ఉదకోద్ధసంభవే మార్జనమాచమనక స్పర్శ్యగ్రహోపేన్నతిభాషణే। సమిత్తేష్వేషు సర్వేషు కర్మాద్యన్తముపస్పృశేత్ ॥

2 మూత్రోత్సర్గం వాధమలం విపోర్యాసాన్నత్వావిసృజేద్యది । అజంఘం మూత్రకేశపాదావాజాను శోధనేష్యతే॥

కసుప్త్వాక్షుత్వాచభుక్త్వాచ ష్ఠీవిత్వోక్త్వానృతంవచః । రథ్యాంస్త్రశా సంచాక్రమ్య ఆచామేత్ప్రయతశ్శుచిః ॥

4 క్షుతే నిష్ఠీవనే సుప్తే పరిధానేశ్రువాతనే । పంచస్వేతేషు చాచామే చ్ఛ్రోత్రం వా దక్షిణం స్పృశేత్ ॥

5 చాండాలాదీన్ జపే హోమే స్పృష్ట్వాచామేద్ద్విజోత్తమః । శ్వాదీన్ స్పృష్ట్వా తథా శూద్రాన్ దక్షిణం శ్రవణం స్పృశేత్ ॥

దక్షిణశ్రోత్రస్పర్శం మాచమనాసంభవే వేదితవ్యం । అథవా బోధాయనోక్తప్రకారేణ నాభింపీడయిత్వా పరిధానమోపస్పృశేదార్ద్రతృణం భూమిం గోమయం వాస్పృశేత్ ॥

ఇత్యాశ్వలాయనసంహితాయాం [illegible] ప్రకరణం

శ్రీరస్తు

యమతర్పణం

ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య। ఏవంగుణ...శుభతిథౌ । శ్రీమాన్... ...గోత్రస్య ... నామధేయస్య । మమ ... క్షేమస్థైర్య... సిద్ధ్యర్థం । సమస్తపాపక్షయద్వారా ... వింశతినరకేషు యమబాధానివృత్త్యర్థం దీపోత్సవచతుర్దశ్యాం యమతర్పణం కరిష్యే॥ దక్షిణాభిముఖో భూత్వా దేవతీర్థేన తిలమిశ్రిత జలం దద్యాత్ ॥ యమం తర్పయామి ॥ ధర్మరాజం తర్పయామి ॥౨॥ మృత్యుం తర్పయామి ॥౩॥ అంతకం తర్పయామి ॥౪॥ వైవస్వతం తర్పయామి ॥౫॥ కాలం తర్పయామి ॥౬॥ సర్వభూతక్షయం తర్పయామి ॥౭॥ ఔదుంబరం తర్పయామి ॥౮॥ దధ్నం తర్పయామి ॥౯॥ నీలం తర్పయామి ॥౧౦॥ పరమేష్ఠినం తర్పయామి ॥౧౧॥ వృకోదరం తర్పయామి ॥౧౨॥ చిత్రం తర్పయామి ॥౧౩॥ చిత్రగుప్తం తర్పయామి ॥౧౪॥

ఇతి ... ఇతి తిలాంగారకముద్రికాయుతి తర్పణం ...

1 యమతర్పణకాలః

... చతుర్దశ్యాం కార్యాచ యమతర్పణం । కృష్ణాంగార చతుర్ద శ్యాం ... కార్యం తిలైవచ ॥

2 యమతర్పణనియమః

దక్షిణాభిముఖో భూత్వా తిలైః సవ్యం సమాహితః । దేవతీర్థేన దేవత్వా త్తిలైః ప్రేతాధిపత్యతః ॥

3 యమనామాని

యమాయ ధర్మరాజాయ మృత్యవే చాన్తకాయచ । వైవస్వతాయ కాలాయ సర్వభూతక్షయాయచ । ఔదుంబరాయ దధ్నాయ నీలాయ పరమే ష్ఠినే । వృకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ తేనమః ॥

4 యమతర్పణఫలం

యత్ర క్వచన దద్యాత్ స్నాత్వా కృష్ణ చతుర్దశీం । సంతర్ప్య ధర్మరాజానం ముచ్యతే సర్వకిల్బిషైః ॥ ఇతి యమతర్పణ ...

శ్రీః

భీష్మతర్పణం

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ...... సిద్ధ్యర్థం । మమసమ స్త పాపక్షయద్వారా దీర్ఘాయుష్య ప్రాప్త్యర్థం । మాఘశుక్లాష్ట మ్యాం భీష్మతర్పణం కరిష్యే ॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రాయ సాంకృతి ప్ర వరాయచ । గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ప్రదాస్యేహం తిలోదకం । అ పుత్రాయ దదామ్యేతత్ జలం భీష్మాయవర్మణే ॥ ఇతి ప్రకారేణ భీష్మత ర్పణం కుర్యాత్ ॥

భీష్మతర్పణకాలః ఫలంచ

శుక్లాష్టమ్యాంతు మాఘస్య దద్యాద్భీష్మాయ యోజలం । సంవత్స రకృతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ॥ ఇతి భీష్మతర్పణ ప్రకారః ॥

శుద్ధపత్రిక.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
2	23	దేవస్వ	దేవస్య
4	19	బ్రహ్మయద్గంజ్ఞాంగ	బ్రహ్మయజ్ఞాంగ
12	19	స్త్రీభిః	స్త్రీభిః
17	15	పూర్వోక్తోపదేశ	పూర్వోక్తోపవేశ
19	4	యేదర్భాః తయేదర్భాః	యేదర్భా యేదర్భా
19	13	స్మృంతాన్యజూంషి	స్మృంతాన్యజూంషి
20	20	స్త్రిరై	స్త్రిలై
25	1	వసవ్రోశా	వసవ్రోష్టా
26	21	తదనుకోక్షేన	తదనురోక్షేన
27	27	సకుర్వ్యా	వకుర్వ్యా

హేమరౌప్యమయం తామ్రపాత్రం కాంస్యసముద్భవం । పిత్రూణాం తర్పణే పాత్రం మృణ్మయంతు పరిత్యజేత్ ॥

ఇవి 60 వ పేజీకి తరువాతదిగ నొముకొనవలెను.

పీఠిక.

బ్రహ్మయజ్ఞతర్పణములు, [illegible]
లనుష్ఠేయములైనవియు, బ్రాహ్మణులందరిచే దినదినమును [illegible]
జరుపుటచే బ్రతిదినమును వేదవేదాంగములబఠించినఫలమును, [illegible]
ప్రాణులకునుతర్పణమొసర్చినఫలమును లభించును గనుక [illegible]
కమునిచ్చెంచి ఆశ్వలాయనబ్రహ్మయజ్ఞతర్పణప్రయోగమును నిర్గ్రంథమును తప్పులు
లేకుండలిఖించి, విశేశ్వర[illegible]శాస్త్రి గారి ఋగ్వేదాభిమానులగు చిత్తూరి
శంకరజగన్నాథరావుపంతులుగారికుమార్లు సుబ్బారావుపంతులుగారి ద్రవ్యసహాయ
ముచేముద్రింపించినారము. ఇందలిప్రయోగము నాచేవ్రాయబడిన ప్రయోగగ్రంథ
ములన్నిటివలెనే, ఆంధ్రదేశీయబహ్వృచసంప్రదాయమునను సరించి వ్రాయబడెను
తత్తత్ప్రకరణసుబోధకములగు కొన్నిటీలు సమగ్రముగ నింగ వ్రాయబడినవి. ఇట్టి ఆ
శ్వలాయనగృహ్యకర్మప్రయోగమును పేర [illegible] కర్మములను వారికి ల
హితముగావ్రాసియున్నాము. అంతదనుక నాంధ్రదేశీయసంప్రదాయానుసారముగా
నమ్ముద్రితమైనఋగ్వేదగృహ్యకర్మప్రయోగగ్రంథమొక్కటియు లేకుండెను. ఆశ్వలా
యనగృహ్యకర్మప్రయో[illegible]
పనెంచి ఆగ్రంథమును వ్రాసినారము. [illegible]
తరప్రదీపిక [illegible]
ధర్మ[illegible]
నచ్చొత్తించుటకు [illegible] ఋగ్వేదాభిమానులు [illegible]
దరు నిందిరయొక్క [illegible]
ర్పణముగ [illegible]
ప్రవర్తించుటకు [illegible]
బడ్డినగ్రంథములు — ఋగ్వేదప్రయోగము రు ౦—౮—౦ లు ఋగ్వేదసం[illegible]
ప్రయోగము రు ౦—౧౨—౦ లు. [illegible]
[illegible]

ఈగ్రంథములు గోదావరిజిల్లా కొవ్వూరుపోస్టు [illegible]
లగుగ్రంథకర్తలకు వ్రాసి తెప్పించుకొనగోరినాము

విధేయులు, గ్రంథకర్తలు

భాగవతుల విశ్వనాథశాస్త్రి భాగవతుల బ్రహ్మన్నశాస్త్రి

సీ॥ సంతతకరుణారసస్వాంతుఁడైనమా పంకజాక్షీపాత్రివల్లభుండు
హొయలుసంధిల్లగా సుర్విచిత్రయా గ్రహ్యయుక్తాబ్ధిహారిణగుని
శ్రీసుబ్బరాయాఖ్యశ్రితజనమందారు దీర్ఘాయురారోగ్యదివ్యభోగ
భాగ్యసుపుత్రసత్పౌత్రవంతునిచేసి ధర్మార్థకామమ్ములొసఁగనిచ్చి
సకలవిద్యలనొసఁగియాశ్రితపాప। ధైర్యసుజ్ఞానచాతుర్యశౌర్యముల్ల।
సకలసద్గుణసందోహసంయుతునిగ। జేసిరక్షించుచుండుత వెలుగు [illegible]